

Disclaimer : Ministry of Finance and Planning repository shall be regarded as a publisher and bears no liability for any damage upon using contents of the repository.

Budget Documents

Government Budget Speeches

1980-09-25

Hotuba ya Mwl.Juliua K. Nyerere

25,SEP 1980

Jamhuri ya Muungano wa Tanzania

Wizara ya Fedha

<https://repository.mof.go.tz/handle/123456789/663>

Downloaded from Ministry of Finance and Planning Repository

MKUTANO MIKUU WA CHAMA CHA
MAPINDUZI

SEPTEMBER 25, 1980

HOTUBA YA MWALIMU
JULIUS K. NYERERE

UKUMBI WA DIAMOND JUBILEE, DAR ES SALAAM

Ndugu Mwenyekiti, Wanachama wa CCM, na Wageni Waheshimiwa.

Naushukuru Mkutano huu, na Chama kizima, kwa kunipa Heshima hii ya kupendekezwa tena kwa Wananchi kwa nafasi ya Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

Nilipoteuliwa, kama hivi, mwaka 1975, nilisema kwa kirefu kidogo kabla sijaukubali mzigo huu. Nilisema mambo mawili. Kwanza, nilieleza haja ya kuunganisha TANU na ASP kuwa Chama kimoja. Hilo sasa tume-lifanya, na matokeo yake ni Chama cha Mapinduzi. Nchi yetu tuliyoiita Nchi ya Chama Kimoja ingawa kwa kweli ilikuwa na Vyama Viwili sasa ni Nchi ya Chama Kimoja kweli. Nadhani tuna haki ya kujipongeza kwa mafanikio hayo.

Jambo jingine nilileleza kwa kirefu ni hatari ya kumtamka kila mara mtu yule yule kushika kitit cha Rais. Nilisema kwamba kitendo hiki cha kumteua mtu yule yule kila mara kinafanya uteuzi wenyewe uwe ni jambo la mazoea, badala ya kuwa ni jambo la kusikiriwa vizuri na kwa makini sana. Niliposema hivyo nilitaka nieleweke, na ndivyo nilivyoeleweka, kwamba sitakubali kuteuliwa kushika nafasi hii ya Urais kwa uchaguzi huu wa mwaka 1980. Na kwa kweli hiiyo ndiyo iliyokuwa nia yangu, na iliendelea kuwa nia yangu mpaka hivi karibuni. Labda safari hii ni vizuri nikasema mapema kwamba naikubali tena heshima hii.

Lakini hoja nilizozitoa za kumteua mtu niwingine kugombea kitit cha Rais zilikuwa za maana mwaka 1975. Bado ni za maana mpaka sasa. Bado ni kweli kwamba "hatari moja ya kuendelea kumchagua mtu yule yule kipindi hata kipindi ni kwamba mazoea hayo huweza kuleta hofu na wasiwasi nchini". Bado ni kweli kwamba "mabadiliko ni lazimia yaje maana hata kiongozi anayechaguliwa kwa maisha, hatima yake atakwenda, maana ubai una iowisho". Na ni kweli kwamba muda unavyopita uwezo wa viongozi,

wa nguvu na akili, hupunguka, na hauwezi tena kutoa aina ya huduma ambayo wananchi wanaihitaji na waliyozoea kuipata kutoka kwa mtu yule.

Hoja hizi na nyingine nilizoritoa mwaka 1975 ni hoja zinazoendelea kunilemea. Lakini ziko sababu kubwa, ambazo na mimi nazijua, za kusema kuwa, pamoja na hayo, bado mwaka 1980 siyo wakati mzuri wa kuilazimisha CCM na Taifa hili kubadilisha uongozi, ikiwa, kama mnavyosema, Chama cbenyewe pamoja na Taifa, hawajayataka mabadiliko hayo.

Hali yetu ya uchuini bado ni mbaya sana. Sisi sote tunalifahamu hilo. Wananchi wanalamika juu ya upungufu wa vitu muhimu, juu ya kupunguka kwa huduma, na juu ya magendo katika nchi yetu. Wala tusijaribu kuficha ukweli na haki ya malalamiko yao, na wajibu wetu viongozi, kuwasikiliza wanauchi wanaozitoa shida hizo, na kuchukua hatua za kuzimaliza.

Lakini kwa kweli ni upuuzi kusema kwamba hali ya wananchi sasa ni mbaya zaidi kuliko ilivyopata kuwa huko nyuma. Maadui zetu tu ndio wanaotamka maneno kama hayo. Sasa hivi kuna upungufu wa sabuni kwa sababu kiila mtu anataka sabuni na mara nyingi huwa anao uwezo wa fedha wa kujinunulia sabuni. Sasa hivi kuna upungufu mkubwa zaidi wa saruji kuliko wakati wo wote huko nyuma; kuna upungufu mkubwa zaidi wa mabati kuliko wakati wo wote huko nyuma. Watu wengi zaidi wanadung'unika kwa sababu ya upungufu wa saruji na mabati kuliko wakati wo wote huko nyuma; kwani sasa hivi watu wengi zaidi wanataka kujenga na wanao uwezo wa kujenga nyumba za kudumu kuliko wakati wo wote huko nyuma. Na vivyo hivyo kwa vitu kama mafuta ya taa, mafuta ya kupikia, sukari, nyama. Na vivyo hivyo kwa huduma za umma kama madawa, shule, vitabu, karatasi, usafiri wa reli, mabasi, na kwa wananchi wenyewe uwezo zaidi, hata usafiri wa ndege. Miaka ishirini, miaka kumi, au hata miaka mitano iliyopita, hali haikuwa hivyo. Bidhaa hizo na, huduma hizo hazikuwa vitu vya kawaida majumbani mwetu au wilayani mweetu wakati wa uhuru. Wakati tulipo-adhimisha miaka kumi ya uhuru mwaka 1971, bidhaa hizo

na huduma hizo hazikuwa za kawaida majubani kwetu. Hazikuwa za kawaida wala za kutazajniwa katika kaya zetu wakati wananchi walipokuwa wanaishi mmoja mmoja, kabla ya kuhamia vijijini.

Lakini sasa bidhaa hizo zinatazaminiwa ziwepo; na sasa zikikosekana watu wetu wanaona kuwa wamepungukiwa; na serikali inatambua kwamba ni vibaya ikiwa bidhaa hizo na huduma hizo hazipati kani kila mahali vijijini na mijini. Zote hizo ni dalili za hatua ya maendeleo tuliyopiga. Vile vile ni kipimo cha matokeo ya vijiji, ya UPE, ya kuenezwa kwa huduma za msingi za afya na kwa huduma za usafiri. Kuto kana na vitendo vya TANU, ASP, CCM na vya Serikali, sasa watu wetu hawakubali tena kusema kuwa umasikini ua upungufu wa vitu ni amri ya Muogu. Na kuukataa umaskini na unyonge ni hatua ya kwanza ya kuushinda umaskini na unyonge huo, iliwa njia za inaendeleo zi wazi, na wananchi wanaelewa jinsi ya kuyatafuta maendeleo hayo. Hatua hii nayo inahitaji uongozi na utaratibu.

Lakini pamoja na maelezo hayo, ya kwamba matatizo tuliyonayo ni matatizo ya maendeleo, ukweli unabaki pale pale kwamba, wananchi sasa wanatazamia kuzipata bidhaa hizo muhimu na kwamba uchumi wetu sasa bivi hauwezi kutengeneza bidhaa hizo kwa kiasi cha kutosha. Haiwezekani kufanya bivyo kwa sababu hakuna uwezo wa kutengeneza kiasi cha kutosha cha bidhaa za kutumia wenyewe na kuuza nje. Na hasa fedha za kigeni tunazopata hazitoshi kulipia vitu vyote ambavyo bado tunavibitaji kuto ka nje, pamoja na vifaa na spea za viwanda vyetu tulivyovijenga katika miaka hii michache iliyopita. Njia ya kuondoa upungufu huu sasa ni kuongeza kilimo na utengenezaji wa bidhaa za viwandani ili tuongeze fedha za kigeni tunazopata kuto kana na mauzo ya vitu bivyo.

Kama, mpaka sasa, matatizo haya yanekuwa yanatokana na siasa yenye we ya Chama chetu, au Serikali kushindwa kuitekeleza vizuri siasa hiyo, au makosa ya uongozi, basi dawa inayofaa katika Kikao hiki ingekuwa wazi kahisa Dawa nyepesi ingekuwa ni kubadili Rais wa Jamhuri, na pengine hat a kubadili mipango ya Chama.

Kwa bahati mbaya dawa ya matatizo yetu si rahisi kiasi hicho. Ukweli ni kwamba matatizoyetu ya sasa hayak uja kwa sababu ya siasa yetu ya ujamaa, au hata kwa sababu ya uzembe. Ni kweli kabisa kwamba uzembe nzo umefanya hal i yetu kuwa mbaya zaidi; wala sitaki nidhaniwe na gema kwamba uongozi wetu au utekelezaji wetu usinge-kuwa bora zaidi kujiko ulivyokuwa. Lakini ukweli wa msingi ni kwamba duniani kote nchi maskini zisizokuwa na mafuta zote zina matatizo makubwa sana ya uchumi, bila ya kujali siasa zao za ndani au ufanisi wao wa utekelezaji. Tofauti ya ujamaa na siasa nyingine ni katika kuyagawana matatizo hayo kwa usawa mionganii mwa raia wake; lakini hakuna tofauti katika matatizo yenyewe. Nchi maskini za kibepari na nchi maskini za kijamaa, zote zimo katika hal i ile ile. Zote zina matatizo makubwa mno ya fedha za kigeni hata haziwezi tena kuagiza kutoka nchi za nje bidhaa muhimu za kuendesha uchumi wao. Kuhangaikahangaika katika kulitatua tatizo hili ndiko kunakofanya baadhi ya nchi maskini kuuza kidogo uhuru wao wa kujianulia mambo ili wapate chakula au misaada ya fedha. Na baadhi ya nchi hizo zimekwisha kugundua kwamba, hata kwa kufanya hivyo, na fuu inayopatikana ni ya muda mfupi tu, na baada ya hapo tatizo lenyewe linawaelemea tena.

Sikusudii kuzwigumza juu ya matatizo ya uchumi wetu hivi sasa; matatizo hayo nilikwisha kuyazungunza Bungeni Julai 22 mwaka huu, na sina shaka tutaendelea kuyazungumza. Nayataja matatizo haya kwa sababu nimesikia na kuelewa minong'ono ya Wananchi, kwamba kwangu mimi kakataa mwenyewe uongozi wa taifa hili kwa wakati huu ni sawa na kukataa kutimiza wajibu. Ni sawa na kukimbia kutoka uwatuwa wa mapambano na huku vita bado vinaendelea. Maana tukakabiliwa na mapambano ya vita vya uchumi wetu. Uchumi wa taifa bado unaendelea kuuguza majeraha ya jiyotokana na vita tulivyo lazimishwa kupigana. Kwa kweli ni kana kwamba vita vile bado vinaendelea katika hal i nyingine.

Si rahisi kupuuza minong'ono hii, na wala haina maana kusema kuwa maoni haya hayana uzito. Katika hal i yetu ya sasa ni wajibu wa kila mmoja wetu, hapo alipo, kufanya

kila analoweza kulivusha Taifa letu kutohana na matatizo haya. Kubadili nahodha si jambo bayo, lakinii kama si lazima kabisa kufanya kivyo basi si vibaya kusubiri mpaka mawimbi yakatulia kidogo.

Tunalo tatizo la pili. Tatizo hili ni kwamba mpaka sasa hatuna utaratibu mzuri wa kubadili ama viongozi wa Chama chetu, au Rais wa Jamhuri. Na tatizo hili linatokana na historia ya vyama yetu vya zamani.

Chama cha TANU kilikuwa na tabia ya kuchagua viongozi wake. Kwa muda mrefu, kabla ya baada ya uhuru, kilikutana kila mwaka na kufanya uchaguzi wa Viongozi. Mara nyingi viongozi wengi walibadilishwa, tangu Matawini, Wilayani, Mikoani na katika ngazi za Taifa. Viongozi wa Chama katika Kamati Kuu au Haimashauri Kuu ya Taifa hawakuendelea kuchaguliwa mwaka hata mwaka kamia masultani. Kadhalika Wabunge wamekuwa wakichaguliwa katika vipindi maalum na katika kila ucbaguzi kulikuwa na mabadiliko.

Kwa mfano. Mwaka 1974 Tanzania Bara ilikuwa na Wenyeviti wa Wilaya 85, na baada ya kuongeza Wilaya wakawa 96. Baada ya kuunganisha vyama tulifanya uchaguzi mpya. Wenyeviti wa zamani waliochaguliwa tena walikuwa 33. Wengine ama hawakugombea kitu, ama waligombea lakini hawakuchaguliwa.

Vile vile, mwaka 1974 Tanzania Bara walikuwako Wenyeviti wa Mikoa 20. Tulifanya uchaguzi wa CCM, sita hawakugombea viti. Katika 14 waliogombea, sita walichaguliwa tena; walibaki hawakuchaguliwa.

Kwa Wajumbe wa Halmashauri Kuu, wanaochaguliwa na Mkutano huu, katika wale 20 walokuwapo mwaka 1974, wanane hawakugombea viti. Katika 12 waliogombea, wanane walichaguliwa tena katika uchaguzi wa 1977 na wanane hawakuchaguliwa.

Kwa Wabunge vile vile. Kati ya Wabunge 107 wa kuchaguliwa waliokuwako katika Bunge la 1965, Wabunge 74 waliamua kugombea viti tena katika uchaguzi

wā 1970. Kati ya hao, 16 hawakuteuliwa na Chama katika vikao vya Wilaya. Wanachama wengine wa TANU waliteuliwa kugombea viti hivyo. Kwa hiyo ni wan-TANU 58 tu kati ya wale waliochaguliwa katika Bunge la 1965 ndio waliorudi tena kwa wananchi kutaka wachaguliwe. Kati ya hao, 36 walichaguliwa wakawa Wabunge tena; wengine hawakuchaguliwa. Ndiyo kusema kwamba katika jumla ya wale 74 walioamua kugombea viti vya ubunge ni 36 ndio walioweza kurudi Bungeni. Na katika uchaguzi wa 1975, Wabunge wa zamani 86 walijaribu kuchaguliwa tena, hatimaye 43 kati yao wakacbaguliwa kuwa Wabunge katika kipindi cha 1975-1980.

Kwa hiyo, kwa Tanzania Bara, TANU ilijenga utaratibu na tabia ya kuchagua ua, kama hapana budi, kubadili viongozi wake wa ngazi zote hizo. Hofu haikuwa kwamba viongozi hao wangeweza kuendelea kama masultani; hofu ya k weli ilikuwa kwamba tungeweza kujenga tabia mbaya ya kubadili-badili viongozi kila msimu kama kina mama wanavyobadili kanga na vitenge. Lakini hata hofu hiyo, ingawa ipo, na ni kubwa zaidi kuliko hofu ya usultani, si hofu kubwa mno. Yako mazoea ya kubadili viongozi; lakiui pia iko tabia ya kuendelea na viongozi ambao wanachama na wananchi kwa jumla wanaeudelea kuridhika na uongozi wao. Tunao Wabunge waliomo Bungeni tanbu mwaka 1960.

Kwa Tanzania Visiwani ASP, kwa sababu inbalimbali haikujenga utaratibu na tabia ya kuchagua viongozi wake mara kwa mara na kwa vipindi maaluu. Baada ya Mapinduzi ya Januari 1964, kulikuwa kuna sababu ya nyongeza ya kutofanya uchaguzi wa viongozi wa Chama wala serikali. Kwa kweli yakaanza kutamkwa mawazo kwamba uchaguzi wa viongozi si jambo jema, siyo kwa wakati huo tu wa matatizo ya mapinduzi, lakini kwa wakati wo wote. Kwa hiyo ASP baikujenga utaratibu wala tabia ya kuchagua viongozi wake kwa ngazi yo yote. Katika hilo walikuwa na tofauti kubwa na TANU.

Lakini katika uchaguzi wa Kiongozi Mkuu wa Chama na Šcrikali ingawa kulikuwa na tofauti ya nadharia hapakuwa na tofauti kubwa ya mazoea. Wanachama wa

ASP hawakukutana kila baada ya kipindi fulani kwa ajili ya uchaguzi wa Kiongozi wake Mkuu. Viongozi wa TANU walikutana kila mwaka, na baadaye kila baada ya miaka mitano, kufanya hivyo. Lakini kila walipokutana walmchagua kiongozi yule yule. Kwa hiyo ASP waliendelea kuwa na Kiongozi yule yule na TANU waliendelea kuwa na Kiongozi yule yule. Kwa ngazi ya Kiongozi wa juu hata TANU hawakujenga utaratibu na mazoea ya kubadili Kiongozi wao.

Sasa tunacho Changa kimoja, CCM. Chama hiki kimeunda utaratibu wa kuchagua viougozi wetu Bara na Visiwani. Utaratibu huo ndio tunaoutumia hivi sasa kuchagua viongozi wa ngazi mbali mbali wa Chama na Serikali. Lakini CCM, mpaka sasa, haina utaratibu wa kubadili Kiongozi wake wa juu, ambaye sasa ana kofa zote mbili, ya Chama na ya Serikali.

Huku kutokuwa na utaratibu na tabia ya kubadili ni sababu nyingue ya kutetumia wakati huu kubadili kiongozi wa Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Muda wa miaka initano iliyopita tungeweza kuwa tumeutwania kutengeneza angalau utaratibu wa kubadili Rais wa Jamhuri. Lakini kwa bahati mbaya, na pengine kwa sababu ya shughuli na matatizo mengi ya kipindi hicho, hatukufanyahivyo.

Sababu hizi mbili, haji ya uchumi wetu kwa sasa, na haja ya kuandaa utaratibu wa mabadiliko kabla ya kufanya mabadiliko yenye, ndizo zilizonisanya nikakubali pendekezo la Halniashauri Kuu, na sasa pendekezo lenu, kwamba Chama kipendekeze jina langu kwa Wananchi ili, wakiasiki, niendelee kwa muda kuwa Rais wa Jamhuri yetu.

Katika sababu hizi mbili ni dhahiri kwamba ingawa haionekani hivyo, sababu kubwa ni hii ya pili, yaani haja ya kuandaa utaratibuna mawazo yetu kwa mabadiliko aina bayo lazimia tuyafanye kwa faida ya Nchi yetu.

Matatizo ya uchumi yako ya aina mbili. Kwanza tunayo yale ya muda mrefu na aribayo yanazikabili nchi zote zinazoendelea. Pili tunayo haya ya muda infupi, yaliyotokana

na mafuriko na ukarne na vita, ambayo ni yetu tu. Ni dhahiri kwainba matatizo tunayoyasema ni haya ya muda mfupi, si yale ya muda mrefu. Maana tulijyafan ya hayo ya muda mrefu kuwa ni sababu ya kutobadili Rais wa Jamhuri, basi tungelazimika kuchagua Rais wa Maisha. Kwa kweli, kama tungekuwa tumejiandaa vizuri kabisa kwa wawazo na kwa utaratibu, hata matatizo haya ya uchumi ya muda mfupi yasingekuwa sababu ya kutosha ya kutobadili Rais wa Jamhuri wakati ruu.

Kwa hiyo nasema nini? Nasema tunazo sababu mbili za kutufanya tusibadili Rais wa Jamhuri, kama hivyo ndivyo wananchi wanavyotaka. Sababu zote mbili ni za muda, na ya maana zaidi ni ile ya kujiandaa, kabla ya kuleta mabadiliko yenye.

Kwa hiyo, ikiwa nitachaguliwa tena, kazi moja ambayo itanibidi nisaidiane na wenzangu kufanya ni kufanya mabadiliko ya maandalizi ya kubadili Rais wa Jamhuri ya Muungano.

Nitataja baadhi ya mabadiliko ambayo nadhani itafaa tuyafanye katika jitihada zetu za kuandaa utaratibu wa mabadiliko.

Kwanza, nadhani ni vizwi tumwondolee Rais, au mwananchi mwingine, au Kikao cho chote cha Chama au Serikali, mzigo wa kuamua na kutamka kwainba wakati wa Rais kung'atuka umefika. Si vizuri Rais mwenyewe afanye, au atazamwe kufanya, uamuza na tamko la kuacha kitichake. Nayaona matatizo yake. Na walaz si vizuri uamuza huo ufanywe au utazamwe kufanya na mtu ye yote au Kikao cho chote cha Chama chetu au Serikali. Inaweza ikawa vigumu kabisa kwa mtu ye yote au Kikao cho chote cha Chama au Serikali kufanya uamuza huo au tamko hili. Kwa kweli tunaweza tukafikia mahali ambapo kwa nitu ye yote au kikao cho chote kuamua hivyo kutadhaniwa ni utovu wa heshima kwa Rais wa Jamhuri, na usaliti kwa ochi yetu. Tamko hili ni vizuri liingizwe ndani ya Katiba yenye. Ni vizuri Katiba iseme, kwa mfanano, kwamba Rais anaweza kushika madaraka hayo kwa vipindi viwili vya

miaka mitano-mitano. Kiila wakati tutajua kwamba, baada ya muda usiozidi miaka kumi, tutakuwa hatuna budi kuchagua Rais mpya. Hili litakuwa ni badiliko la Katiba na la kudumu.

Pili, nadhaui ni vizuri tufanye utaratibu wa kushirikisha Matawi yote ya Chama lilitika shughuli za awali za kuangaa-angaa na kutaja majina ya Wanacharia wa CCM ambao wangeweza kufikiriwa kushika madaraka ya Urais wa Jamhuri. Utaratibu hii nao unaweza ukawa wa kudumu, lakini si lazima uwe wa Katiba; unaweza ukawa utaratibu wa mazoea tu.

Tatu, nadhani kwamba pana haja ya kufanya badiliko moja ambalo si lazima liwe la Katiba wa la kudumu. Sasa Rais wa Jamhuri ndiye pia Mwenyekiti wa CCM. Tungeweza tukazitenga kofia mbili hizi angalau kwa muda. Tungeweza kuwa na kipindi kifupi cha mabadiliko ambapo Rais wa Jamhuri na Mwenyekiti wa CCM ni watu wawili mbali mbali. Badiliko hili lingekuwa kama dara ja la nunda mfupi, la kutuvusha kutoka kule ambako tulikuwa hatubadili Rais wa Jamhuri kwenda kule ambako tundaanzisha taratibu na mazoea ya kufanya hivyo.

Nasema badiliko hili si vema kwe la Katiba, au la kudumu, kwa sababu, ingawa naamini kabisa kwambatabia hii ya kushika kofia mbili inaweza kuathiri ubai wa Chama, nadhani yako maeneo ambako ni vizuri kuendelea kuzichanganya kofia hizi; na eneo moja ni la Mwenyekiti wa Chama na Rais wa Jamhuri.

Ndugu Mwenyekiti. Kwa mara ya pili nimetoa hotuba ndefu katika kukubali heshiina niliyopewa na Mkutano huu. Nimefanya hivyo kwa sababu nataka Chama, na nchi nzima, ielewé kwa nini kwa muda mrefu nimekuwa nasita kuipokea heshima hii tena, na iel'ewe vile vile kwa nini nimebadili mawazo. Nilisema mapema kabisa katika hotuba hii kwamba naikubali heshima hii. Naikubali kwa wingi wa heshina na Shukurani kwa Mkutano huu na Chama chetu kwa jumla.

Lakini pamoja na shukurani hizo ni wa jibu wangu, na pia ni heshima kwa Chama chetu na Wananchi wote kwa juu nla, kutamka wazi wazi safari hii, kwaniba naikubali heshimia hii kwa inara ya mwisho.

Nasema hivyo kwa sababu paino ja na sababu hizo zilizonifanya ni badili mawazo na niikubali tena heshima hii, naendelea kuamini kwa dhati kabisa kwamba katika hatua ambayo Taifa letu sasa limeifiki, haja ya kubadili uongozi ni kubwa zaidi kuliko haja ya kuendelea na uongozi ule ule katika ngazi ya Urais. Matatizo yanayoweza kutokana na kubadili Rais ni madogo zaidi kuliko matatizo yanayoweza kutokana kuwa na Rais yule yule kwa lipindi kingine kitifu. Hstua zetu za awali za kujenga demokrasi zitakuwa zimekamilika hapo tutakapokuwa tmetayarisha taratibu za kubadili Rais wa Jamhuri na kuzitumia bila mgogoro. Kwa sababu ya wasiwasi uliopo juu ya mabadiliko, na kwa sababu hapo yatakapokuja yatakuwa ni jambo geni, itakuwa vizuri kama wote tutashirikiana katika kuyatekeleza mabadiliko hayo. Si jambo jema kwa Taifa letu kama tukiichelewesha nmo hatua hii.

Ndugu Mwenyekiti, namaliza kama nilivyoanza.

Nawashukuru wote kwa Imani hii inpya mliyoionyesha kwangu, nami nitajitahidi kuiheshimu Imani hiyo. Na nawashukuru pia kwa kunisikiliza kwa utuhivu.

